

PERŽVALGA.

Senapilės gimnazijos direktorius atstatė iš V-os klamos mokinį Mockaitį už tai, kad šitasai nenorėjo gyventi internate! Kuomet Mockaitis atsisakė prasišalinti iš klamos, direktorius išvedė jį iš gimnazijos su pagelba dviejų policistų. Paskiaus, prašant direktoriui, policija išgabeno mokinį visai iš miesto. Iš gimnazijos išvarė 126 mokinius ir uždarė pačią gimnaziją.

— Senis Lizdeika „V. Žiniose“ (N238), straipsnyje „Saviems“, rašo, kad prie įsikurusios Rygoje lietuvių „giedorių draugystės“, vardu „Aušra“, prisidejo lenkai... išpradžių tik keli kaip norinti būti lietuviais, o paskui jų tiek prisidėjo, kad visai užtėbė lietuvius... „Aušra polska“. Lenkai tą darė dėlto, kad valdžia jiems ten neleidžia turėt savo draugijos, o lietuviams leidžia.

— Prašymą leisti Varšavoje lietuvišką laikraštį, vidaus dalykų ministeris atmetė.

— „V. Žinios“ praneša, kad lietuviai kunigai gavo leidimą leisti laikraštį vardu „Žiburys“.

— Balstogėje 5 d. spalio L. Priliukerio namuose M. Davidsono bute užtikto slaptą spaustuvę, dvi primuštas bombas, daugybę naujai išpaustų atsišaukimų rusų, žydų ir lenkų kalbomis.

Davidsonas ir E. Maizelis liko suimti.

— Taryba įvedimui žemiečių Lietuvos krašte išsitare, kad ir žydai galėtų dalyvauti žemiečių atstovų rinkimuose.

— Kybartai arba „Virbaliaus“ stotis, ant Prūsų sienos Suvalkų gubernijoje, visa apstatyta kareiviais, turbūt dėlto, kad lietuviai revoliucionieriai nepadarytų kokių riaušių, kaip ant kitų stočių, pvz.—Pilviškių.

— „Vil. Viestnik'o" spaustuvės rinkėjai streikavo 10 dienų. Spalio 19 d. susitaukė

su savo administracija vėl pradėjo dirbti.

— 28 d. spalio Liepojuje šeši apsiginklavę vyrai įėjo į filiją Maskvos tarptautinės bankos ir išplėšė \$17,500. Penkis tų vyrų paskui sugavo ir \$10,000 atėmė. Šeštasis su \$7,500 pabėgo.

— Peterburge išrinko komisiją, pirmininkaujant F. R. Fortunatovui ir dalyvaujant profes. Jauniui, Maciulevyčiui ir Volterui išdirbti programą lietuvių kalbos išguldymo vidurinėse mokyklose.

Teip-pat yra pakeltas klausimas apie išleidimą lietuviškų kalbamokslų ir kitokių vadovėlių pradedamoms mokykloms ir seminarijoms. Tie vadovėliai bus trijų rušių: suvalkiečiams, kauniečiams ir viničiams.

— „V. Ž.“ praneša, kad šiomis dienomis apsilankė Vilniuje daugybė karabelninkų ne tik iš Lietuvos, bet ir iš lietuviškų Rusijos kolonijų nusipirkti lietuviškų knygą: tula Barbora Sokolauskė atvykusi į Vilnių prisipirko lietuviškų knygų ir važinėja dabar po Kaukazo miestus butent: po Batumą, Tiflisą, Ekaterinoslavą, Vladikaukazą, Rostovą prie Dono ir po kitus miestus, kur yra daug lietuvių reikalaujančių dvasiškojo peno.

Dabar Vilniaus knygynai daug daugiau knygų parduoda, nekaip vasaros metą.

— Revoliucija Maskolijoje nesibaigia,—priešingai—labyn plečiasi. Teip-gi ne tiesa, ką kai-kurie laikraščiai šaukia, buk Maskolijos despotizmas jau gavęs galą, bus konstitucija ir visokia laisvė ten įvykusi. Revoliucionieriai dar reikalingi, revoliucionierių partija turi tvirtėti. Mēs, amerikiečiai, privalom dabar ypatingai sukrusti šelpime revoliucionierių, kurie varosi prie to, idant visai išnaikinti netik vienvaldybę, bet ir monarchiją ir įvesti demokratišką res-

publiką. Dabar svarbiausia valanda, kada visa Maskolija virte-verda, sukruškim šelpti ir mūsų revoliucionierius!

Isz Lietuvos.

Neseniai buvo minėta apie demonstracijas Alksnėnuose; dabar plačiau apie tai rašo:

Alksnėnai (Suvalkų gub. Vilkaviškio pav.). 15 rugpjūčio čia apsvaičiojo zolinės atlaidas. Diena buvo graži ir žmonių labai daug. Po sumai tarp jaunumenės galima buvo matyti nepaprastas judėjimas ir žemsargiai išgąstingai pradėjo dairytis kur geriaus pasislėpti. Tuom tarpu ant kalnelio prieš koplyčią pasirodė augštai iškelta raudona vėliava su baltu parašu: „Lai gyvuoja laisva neprigulminga Lietuva! Šalin caro valdžia!“ Žmonės, pamatę vėliavą, visi susirinko aplinkui ir pradėjo šaukti: „Šalin caro valdžia! Šalin policija!“ ir šaudė iš revolverių. Tuom tarpu nepažystami vaikinai išdalino miniai labai daug proklamacijų, kurias žmonės net iš rankų traukte traukė. Po tam vienas jaunas vyrukas, pasilypėjęs ant karabelninko stalo, pradėjo į minią kalbėti apie dabartinį mūsų prispaudimą, apie netikusią valdžios tvarką, apie administraciją Lietuvoje, apie mokyklas, Vilniaus seimą, mokytojus ir tt. Kalbėjo garsiai ir aiškiai, teip kad visi galėjo suprasti ir ta kalba visiems labai patiko. Labiausiai miniai patiko paaškinimas apie socializmą ir šaukimas prieš nubaudimo šnipų. Prie to, vienas iš klausytojų pasakė apie šnipų nubaudimą puikias eilutes, kurios miniai teipgi labai patiko. Prakalbą užbaigė kalbėtojas šauksmu: „Te gyvuoja laisva Lietuva! Šalin caro valdžia! Šalin šnipai ir policija! Šalin išdavikai!“ Ant visų tų invokacijų

minia trenksmingai rėkė: „urra!“ Kalbėtojai pabaigus minia su entuziazmu anam dėkavojo plodami rankomis ir keldami kepures. Po to viso minia uždainavo: „Atsimeskim nuo senojo svieto“ — ir patraukė per kaimą į vieną ir antrą pusę dainuodami ir šaudydami iš revolverių. Padainavę dar keletą revoliucionierių dainų — išsiskirstė.

Žemsargiai, pradėjęs prieš prakalbą miniai rėkauti, išbėgo iš bažnytkiemio ir nusiavę batus, iš visų spėkų, nubėgo Vilbaviškio link.

P. Bernotas.

Daužymas monopolijų.

Šunskai (Senapilės gav.). Naktį iš 17 į 18 rugsėjo tapo sugrūstas monopolius. Mat čia 17 rugsėjo atsibuvo šv. Pranciškaus atlaidai, kur ir iš aplinkinių parapijų daug dievmaldingų žmonių sueina. Kaip visur dabar į aplinkinius bažnytkiemius iš Pilviškių yra siunčiami kareiviai, teip buvo ir Šunskuose, tik jie buvo užsislėpę, laukė „maišto“ nesirodydami, kad gauti paskui kokį lašą žmonių kraujo, nes kada jie rodosi — viskas apsieina tykiai. Bet Šunskuose iš anksto numanoma buvo, kad yra kareiviai, nes žemsargiai drąsiai vaikščiojo po žmones, ir viskas buvo tyku. Gerai priitemus, apie 12 valandą naktį atvažiavo į Šunskus apie dešimtį apsiginklavusių vyrų ir su riksmu įsilaužė į monopolijų, pradėjo su lazdomis ir su šautuvų vamzdžiais batškinti po lentynas. Pareikalavo pinigų, kiek rado — nežinau. Viską išmušė kromelyje paskui išmušė kas buvo dar dėžėse ir uždainavę revoliucijines dainas, iškelavo savo keliais. — Tik vyrai pirmyn, lai zuva maskolių įstaigos Lietuvos rubėziuose! Lai gyvuoja lietuviai ir Lietuvos respublika!

Pavišokių Juozas.

Višakio-Rudoj (Senap. p.) iš 6 ir 7 spalio m. išmušė monopolijų, tokiu būdu: atvažiavo apie 20 vyrų su ginklais rankose ir kišenėse; prisiartinę prie krautuvės ir pareikalavo atidaryti duris, bet pardavinėtojai nepasiskubinus tapo išverstos durys ir langas; pradėjus daužyti bonkas atėjo ir jis (pardavinėtojas). Įžengęs per slenkstį atsiklaupė ant kelių prieš visus meldamas dovanojimo gyvasties ir atleidimo kaltės už nepasiskubinimą. Čia visi pripažino, kad jo gyvastis (net ir sveikata) nebus klindyti. Paskui draugai pareikalavo atiduoti surinktus už degtinę pinigus ir atnešti knygas dėl pasirašymo. Tą viską pardavinėtojas išpildė su didžiausiu paklusnumu. Pasirodė nedaug pinigų (tik 48 rub.) ir draugai pareikalavo viską teisingai atiduoti; tada vėl pardavinėtojas atsiklaupė ir rankas iškėlęs pripažino, jog pinigų daugiau nėra. Vienas iš draugų pasirašė į knygas (į kurias rasosi valdžios rinkikas pinigų) „Lietuvių Socialdemokratų Partija“. Paskui pradėjo mušti degtinę ir bejėškodami po kampus užtiko šautuvą (vienliaupį), kuris pasirodė esąs savasčia monopolė, todėl jam užmokėjo 3 rublius ir išsinešė sau.

Griškabudyj (Naumiesčio pav.) iš 7 ir 8 spalio tapo išmuštas vietinis monopolius (jau antrą sykį). Čia reikėjo šaudyti su policija, kuri ėjo vaikyti naikintojus monopolijų, bet pašaudžius ir pavykėjus policija pasislėpė, kad nerasti nebuvo galima.

Atlikę tą patį darbą ką ir Višakio-Rudoj vyrai išvažiavo išsinešdami pinigus kurių rado apie 35 rublius.

Budka (Senapilės pav. Gudelių vals.). Iš 10 ir 11 spalio tapo išgrūstas Budkos monopolius. Čia pareikalavus atidaryti krautuvės duris ir kele tą kartą iššovus, pardavinėto-

jas šovė du kartu iš dviliaupės šaudyklės patronais užtaisomos. Tą šaudyklę draugai nuo jo atėmė, be jokio užmokėsčio. Ant šuvių balso ir ugnies subėgo apie 4 ar 5 žem-sargiai, teismo raštininkas ir kiti valdžios bernai ir pradėjo šaudyti į atvažiavusius draugus iš dviejų šonų. Bet čia policijai nepavyko juos apgauti, nes mūsų drašuoliai šoko su riksmu ant jų vydami ir šaudydami, ir policija su savo pagelbininkais turėjo slėptis kur įmanydama.

Nuo šuvių niekas nenukentėjo, todėl visi linksmi atlikę savo užduotę, iškeliavo savais keliais. P. J.

Iš Prūsų Lietuvos.

„Sandora“. Yra tai draugystė Prūsų Lietuvoje, gyvuojanti jau bent pusantų metų. Čia norim trumpai jos susitvėrimą bei tikslą pranešti.

Žinoma, Lietuva—šventa žeme, lyg daigus; lietuviams, ypač Prusijoje gyvenantiems šventybė jau iš nosies matoma... Čia — gužta visokių maldininkų arba surinkimninkų, kaip jie čia vadinasi. Apie surinkimninkus pranešiu kitą sykį, tik tiek noriu dabar paminėti, jog tarp jų nėra vienybės... Idant juos suvienytų, buvo pirm 5 metų užmanęs nekursai surinkimninkas tam tikrą brolių draugystę sutverti, kokią be atbojimo liko. Paskutiniuose metuose atsibuvusiuose rinkimuose į voikišką „reichstaga“ (parlamentą) pasirodė surinkimninkai esą tikrai vokiečių atžagareivių šalininkai, iš tos tai dalies kilo kova su lietuviais-patrijotais. Rodėsi, jog paskutinieji gaus viršų. Tuom tarpu parsibastė į Lietuvą du „misijonoriai“: Lokys ir Laužemis. Juodu jau rado daugel lietuvų „krikščioniškam“ darbui atšalusiu, ir tik kvailos

avelės juodu meiliai bepriemė. Laužemis net tiesiog išitarė: kad surinkimninkas nenor misijonoriui už pamokslą 20 markių užmokėti, tai kam į namus pasikviečia!? Juodu buvo priverstu sau „algą“ bažnyčiose susiubagauti...

Norėdamas prie žmonių prisimeilinti, Lokys pradėjo skelbti ne tik žodžiu, bet ir raštu*), jog esą daug netikusių sakytojų ir tie kalti esą, jeigu žmonės „geram darbui“ atšalti pradeda. Jis užmanė sutverti „giedojimo surinkimą“ kurio mieris turėjo būti giesmes giedoti ir tokiu būdu prisitaisyti ant sulaukimo Jėzaus, kurs pagal jų dumą jau pakeičiui esąs... Bet matyt, jo užmanymas liko be atbojimo, labiau dėlto, jog tame užmanyme jautės patį maldininkai nuskriausti. Idant su maldininkais susitaikinti, jis atsiskė nuo savo užmanymo ir nutarė, jog reikia tokios draugystės, kuri apsiimtų Dievo bijotis, karalių garbinti bei brolius mylėti. Su šituo tikslu tapo Klaipėdoj „Sandora“ sutverta.

Bet tai dar ne dienos galas. Lokys norėdamas savo vaikus Lietuvoj palikti, užmanė įtaisyti pansijonatus, kuriuose galima būtų vaikus pigiai išmaitinti, o kunigs Jurkšatis be vietos būdams ir norėdamas šiltą vietelę pasirupinti, patarė, jog reikia užengusiems šiuies ant tolesnio pasimokinimo įtaisyti, kurių mokytoju tikėjos pats pastosęs. Bet tai vis turėjo krikščioniškoj dvasėj nusiduoti.

Įvykdinimui šitų užmanymų tapė nutarta sutverti šale „Sandaros“, „Rytprusišką Geradėjystės Draugystę“, kuriai, rods keli sąnariai po 300 markių prizadėjo, bet nedavė... Lokys norėdamas pansijonatus bei pasimokinimo šuiles kuograičiaus įvykdyti, ėjo advokato pasi

*) „Gera Roda vieno Prieteliaus ir Brolio Kristuje“. Bitėnai 1903.

klausti, bau nebutų galima „Sandorai“ vienai, be „geradėjystės dr—stės“ tokiai išvesti, Advokatui už rodą turėjo 20 markių užmokėti, o kadangi „Sandoros“ izde tiek pinigų tebuvo, tai liko izdas tuščias, ir tokiu būdu nebebuvo galima nieko beveikti.

Bet idant „Sandora“ neliktų ant gėdos, pradėjo kun. dr. Gaigalas nuo lapkričio mėn. 1904 m. kas sanvaitę „Sandoros“ organą „Pagalbą“ išleidyti. Už tikslą tapė pastatyta: „Krikščionystės gruvančiusius murus tarp lietuvių atitaisyti ir kovoti prieš bedievystę, nekrikščioniškumą, socialdemokratystę...“ Tačiau matyt, šis tikslas nesiseka, nes menka tam pritariančių. Kun. dr. Gaigalas prie „Pagalbos“ kelis šimtus markių prikišęs, turėjo paliauti ją kas sanvaitę išleidinėjęs. Nuo liepos mėn. š.m. išsina ji kas mėnesį kartą.

(Da bus) Radvilas.

Politiszkos žinios.

Maskolija, 30 d. spalio caras prispirtas galutinumo išleido manifestą, kuris skelbia visokią laisvę ir tiesas rinkimų ir tiems „luomams, kurie iki šiol visai neturėjo tų tiesų“. Tas manifestas, grapo Vitės išklunktas iš caro, nors pažada konstituciją, tuom nemažiau jis yra tik tuščiu uždėjimo revoliucijos; caras vis neatsisaka nuo titulo „iš Dievo mylitos ciesorius“ ir pasilieka prie savęs „pamatinius valstybės įstatymus“, t. y. vienvaldybę. Apgarsinus manifestą, žmonės vienok buvo pralžiugę ypatingai Peterburge; bet revoliucionieriai — terp kurių dalyvauja visi studentai ir studentės — visur ant gatvių viešai emė laikyti prakalbas, kuriose išsiaiškino dalykų stovis, ir ant rytojaus minia vėl pasirodė revoliucijoniška... Revoliucionieriai, t. y. — socialde-

mokratai ir social-revoliucijonieriai pareikalavo kuogreičiausiai paleisti visus politiškus kalinius ir minia susidedanti iš kelių dešimčių tūkstančių traukė prie kalėjimo, šaukdama: „eime ant Bastilijos“ (teip praminė „Petro-Povylo tvirtyne“). Vitte raštu davė žinią darbininkams, kad už poros dienų bus viskas kaip reik padaryta, teip greit esą negalima. Minia negriovė kalėjimo. Atsirado caro partija — rojalistai („baltieji“), kurie su baltom vėliavom manifestavo dainuodami „Bože caria hrani“. Bet revolucijonierių tvirtoji minia („raudonieji“) juos nustelbė. Darbininkų rankose valdžia. Bet Trepovas 31 d. lapkričio išleido cirkuliorių, kur skelbia, kad visi butų ramūs, nes visoks susjudimas busias malšinamas ginklu. Vitte prašo dienraščių redaktorių pagelbos. Sitų dauguma pritardami revolucijonieriams reikalauja, kad Trepovas butų atstatytas (revolucijonieriai reikalauja jį išvyt iš Maskolijos). Vitte nusiminė ir stebisi, kad net liberalai ar demokratai (ponai) jam nepriitaria. Tuo tarpu caras vėl išleido ukazą (1 lapkričio), kur paaškina kokia turės but konstitucija: ministerių taryba (council) caro paskirta (ne žmonių renkama), atsako prieš carą (ne prieš žmones), viską rėdo; visoki nauji įstatymai, perstatomi Dumai, turi pirmiau per jos (tarybos) rankas pereiti ir gauti tvirtumą. Tas ukazas tik labiaus pakurstė revoluciją. Ypač, kad tuo tarpu valdžia skerdynes atnaujino; ant darbininkų visur užsiundė kazokus ir kariumenę, o Kišineve, Kijavoj, Odesoj ir kitur prie kazokų valdžia da suorganizavo didelę „juodąją šimtinę“, kuri skerdžia žydus. Subatos naktį Odesoj išžudė apie 7,750 žmonių, o daugiau kaip 12,000 baisiai sužeidė. Žydus valdžia žudo su baisiau-

siu barbariškumu. Ten susitvėrė iš darbininkų ir studentų milicija ir padeda žydams gintis nuo žudikų. Varšavoj žydai tarp savęs susitvėrė tokią miliciją. Nedėlioj Peterburge ir Tiflise buvo milžiniškos demonstracijos. Rostove-prie-Dono kariumenė užmušė 100 žmonių. Teipgi nedėlioj (5 d. lapkričio) Varšavoj buvo patrijorų-katalikų demonstracija prieš valdžią. Du šimtai tūkstančių ypatų ėjo giedodami „Dieve išgelbėk Lenkiją“, o prišakyj ėjo kunigai. Mažesnė demonstracija buvo ketverge.

(Pamatė, kad jau ateina galas priespaudai, tai sumislėjo ir dvasiškija pasinaudot ikšiol jos keikiamų socialistų darbo vaisiais. Atsitinka mat stebuklingi persimainymai...) Tuo tarpu kadavissuos miestuos eina nuolatūs susidrimai minių su policija ir kazokais, kai-kur kariumenė prisideda prie revolucijonierių. Peterburge du bažalijonai caro gvardijos pasikėlė ir išsiuntė pasiuntinius prie revolucijonierių komiteto su apreiškimu, kad ir jie nori prisidėt prie revolucijos. Kijavoj kazokai atsiskak užpult ant minios. Vienat miestute, kurio vardo telegramas nepaduoda, buvo pakilę 3 pėkštinkų pulkai, kurie yra dabar saugojami kazermėse. Odesoj, Maskvoj ir kituos miestuos vaisko vyresniejei raportuoja į Peterburgą, kad jie ne užsitikį savo kariumenė. Ant Juodųjų marių jureiviai pakėlė maištą. Varšavoj 3 lapkr. du pėkštinkai kareiviai pilnoje uniformoje laikė prieš valdžią prakalbas per socialistų susirinkimą (mass meeting). Kairių geležinkelių streikai pasibaigė. Iš Finlandijos visi caro valdininkai prasišalino. Valdžia gabeno kariumenę finans malšinti. Bet Vitte carą pertikrino, kad finans reikia duoti patiems valdytis. Obolenskis, buvęs Finlandijos gen-gubernatorius paskirtas oberproku-

roru švenčiausiojo sinodo į vietą Pobiedonoscevo, kurs atsiskakė. Vitte buk norjį paimti portfelį užsienio dalykų ministerio. M. Bulyginas atsistatydino nuo vidaus dalykų ministerio, jo vieton paskirtas Tveriaus gubernatoriaus kun. Urusov. Ministeris žemdirbystės, Schwanebach rezignavo, jo vietoj — Šipov'as, Maskvos zemstvos pirmsėdis. Kiti visi ministariai teipgi mainosi ir neilgai pastovi ant vietos. Vitte oficiališkai tapo apskelbtas premieriu, arba ministerių prezidentu. Lenkijai caras nepripažįsta autonomijos. Apie Lietuvą, žinoma, nė nemini, bet to nė nereik. Jei bus čia ir toliau teip stiprus revolucijinis judėjimas, — o tas prigulės nuo stiprumo revolucijonierių partijos, — tai noroms-nenoroms caras turės duoti Lietuvai autonomiją, pirmiaus, negu jo sostas išoyks iššios pasaulės... Dabar Lietuvoj judėjimas teipgi eina stipryn. Miestuose nuolatatai esti didelės demonstracijos, įtaisomos lietuvių socialdemokratų išvien su žydais socialdemokratais ir kitais. O kaimuose, ypač Suvalkų gub., eina smarkus trankymas monopolijų. Tas viskas paralyziuoja valdžią ir verčia jos troną. Reikia mums, lietuviams, priduoť stiprybės, tiems, kurie įvaro valdžiai paralyzių ir baimę...

Kynija. Lian-Šau mieste, 4 d. lapkr. kynai pakilo prieš Amerikos misijonarius, kelias ypatas nužudė, sudegino ligonbutį, misijonorių namus ir mergaičių mokyklą. Priežastis bukta buvusi, kad dr. Machle pareikalavo prašaljt teatrą, esant netoli ligonbučio, už tai minia įpykusi ir užpuolė ant ligonbučio. Amerikos valdžia priėmė energiškas priemones, kad Kynai užmokėtų visas ten padarytas pragaištis.

Jungtinės Valstybės. Kaip žinoma Kynai nuo kurio laiko boikotuoja Ameriką, t. y. ne-

perka, neįsileidžia amerikinių išdirbinių, už tai, kad Amerikos įstatymai suvaržė kynams imigraciją į Ameriką. Dabar prezidentas Rooseveltas padavadijo, kad visi kynų pirkliai gali įvažiuot į Ameriką. Dabar bus beveik visi kynai „pirkliais“....

Prezidentas Roozeveltas įgavo garbę tarp visų partijų; nors jis yra republikonų šalininkas, bet jį rengiasi paremti rinkimuose ir demokratai ir populistai. Tik darbininkų partija — socialistai jo neparems.

Isz Amerikos.

„Galvočiai“ valdininkai emigracijos biure.

New York, 13 spalnio. — Emigracijos biure ant Long Island salos Amerikos valdininkai sulaikė vengrų kunigą, James Georgy, grįžtantį iš Europos, mat jis jiems išrodė ant... anarchisto. Labiansiai juos nustebino tas, kad kunigas labai gyvai kalbasi su savo tautiečiais praščiokais, ir tai labai energiška mostikuodamas, o kad vengrai atsidėję jo kalbos klausė, tai valdininkai nusprendė, kad jis tikrai yra anarchistas. Areštavus vienok kun. Georgy, persitikrino, kad jis tiktai kaipo dvasiškas vadovas turi pagarbę tarp savo avelių.

Laikraščiai pasijuokia iš valdininkų: esą, neišmintigu pasielgimu jie tik paliudijo savo kvailybę. Ištikrųjų gi, tik kvaili ir nežmoniški Amerikos ir kitų šalių įstatymai pavėrčia savo valdininkus į šnipus, kurių padėjimas visuomet kvailas.

G u d r u s

s a l i u n i n k a s .

Vienas saliuininkas Shenandoah'rio miestelyje, Patrick J. Mulholland „pranešė“ į laikraščius šitakią žinią (apgarsinimą):

„Duodu žinoti visuomenei, kad jeigu kokio girtuoklio pati, arba jo giminaitis ar draugas praneš man apie jį per laiką ar žodžiu, tai toks girtuoklis negaus įeiti į mano salioną. Tegul tatai atsime visi tėvai ir motinos, pačios, broliai ir sesers, jog nė vienam iš tų ant kurių bus paduoti skundai, neparduosiu jokių svaiginančių gėrimų. Girtuokliai, nepilnamečiai ir laidokai pas mane negaus gėrimų. Neturiu vietos išdykėliams, nė moterims“.

Į to vietą būtų galėjęs trumpai o stačiai pasakyti: „kas jačiasi esąs dorum ir išmintingu, tegul ateina į mano salioną, o gaus visokių svaiginančių gėrimų“....

Nesupratimas savo reikalų.

Anglikasių unijos prezidentas Mitchell'is pradžioje vasaros pradėjęs garsinti po laikraščius, kokiu budu anglikasiai gali pagerinti savo buvį, visados ragino ir ragina rištis kuo-skaitlingiausiai į uniją. Išsyk rodijo anglikasiam užsiimti ir politika ir rengtis prie streiko, kuris gal turėsias įvykt ateinantį pavasarį, posibaigus kontraktui su kompanijoms. Dabar prezidentas M. garsina, kad apie streiką ir kitus dalykus nereikia nė mislyti, reikia tik rištis į uniją, o kaip visi busę susirišę, tai tik reikę pareikalaut ir kompanijos viską išpildys. Anglikasiai vienok klausinėja: ką tai reiškia?... Nesupratimas savo reikalų....

Nežudykim brangaus laiko.

„Vienybės“ num. 39 patilpo p. J. Lizdeikos raštelis, kuriame jis barasi ant Revoliucijos Šelpimo Komiteto, kodėl aukas padalino visoms partijoms, kovojančioms su despotizmu, o ne jam vienam, kaip atstovui L.S.D.P., viską atidavė.

Priegtam lygiai tuli trum-

paregiai Amerikoje aklai sekdami p. Lizdeiką protestuoja ir viską tik jam vienam teskiria, arba L.S.D.P., kuri buktik vienintele varo revolucijos darbą.

Teipgi nežiuri toliaus nė mūsų redakcijos „Kovos“, „Lietuvos“ ir „Vienybės“, talpindamos tokius „manijiskus“ rašpalaikius ir „protestus“ tokiam svarbiame laike ir darbe, kada reikia kuodaugiausia spēkų vienyti ir dirbti išvien; mūsų redakcijos, matyt be jokio apsvarstymo, patalpindamos tuos „rašpalaikius“ pradėjo tas spēkas blaškyti. Neišsiteisins redakcijos tuomi, buk už tuos raštus atsako patys rašėjai. Ne. Redakcijos padėjo tiems trumpregiams sklaidyti spēkos ir tuomi yra lygiai prasikaltusios. Redakcijos būtų labai išmintingai padarę, patalpindamos tuos raštus į gurbą.

Nepaisant ant pirmutinių atsišaukimų p. Lizdeikos nė „Draugo“ organizacijos siųsti jiems stačiai aukas, Amerikos lietuviška visuomenė be skirtumo išrinko savo komitetą, kuris prižiūrėtų, vėstų ir išduotų atskaitas iš visų aukų ir darbų. Komitetas padavė jug ir savo užmanymus, gana praktiškus, revoliucijos partijų vadovams, kas liks be pasekmės, dėlei politiško aklumo p. Lizdeikos. Komitetas galiausiai padarė išmintingiausiai padalindamas aukas.

P. Lizdeika ir jo pasekėjai tvirtina, jog vienintelė L.S.D.P. varo revoliucijos darbą. Bet Komitetas nusiuntė \$100 ir „atskirjems revoliucionieriams“ kurie nevertu teip vadinosi, vienok nesigiria kaip p. Lizdeika. Lai nepavydi p. Lizd. ir kitiems dirbti, nes revoliucijos dirva didei plati.

„Kova“ num 24 praneša, jog p. Lizd. nė žinios nedavęs apie gavimą pinigų, kada kiti pranešė gavę. Visi revoliucionieriai, kaip jie nerėkautų, jug

turės išduoti atskaitas ant ko suvartojo aukas, gautas netik nuo Rev. Šelpimo Kom., bet ir nuo visų pavienių, jiems stačiai nusiuntusių, nuo S.L.A.

Revol. Šel. Kom. sąnariai teipgi pasidalinę į dvi pusi ir kaujasi už Lizdeiką. P. Širvydas mėgina visą tą rėkavimą pastatyti tik asabišku, neoficiališku, ir kritikuoti. P. Baltušaitis vel stato, kad visuomenė tur apsvarstyti. Vienok nelaikas kritikuoti nė svarstyti, nė rėkauti protestuojant, juomi, kad dėlo naudojasi brangus laikas ir darbas, kurio vietoje galim atlikti *kas reikia, ką turim atlikti*.

Visuomenę šiūomi kviečiu žiūrėti į tuos rėkavimus ir protestus kaipo be jokios vertybės ir su pasigailėjimu, kad dėlei nepermatymo tulų ypatų, kas bus trumpoje ateitėje, tas įvyko. Rinkime aukas ir aukaukime kuodaugiausiai revoliucijos šelpimui, nes darbas eina savo keliu be rėkavimų ir protestų, ir nepoilgo pamatysime vaisius to darbo. Paskutinių dienų revoliucija užvis pasekmingiausia, ir tas linksmas kiekviena, jog visuomenė labiaus susiprato ir uždavė mirtiną smugį carizmui.

Laisvės Mylėtojas.

NB. Laikraščiai malonės atkartoti šį raštą.

Redakcijos prierasas.

Kadangi p. Laisvės Mylėtojas kliudo ir mus, tai manome, jog turime tiesą atsakyti, „išsiteisinti“: audiatur et altera pars.

P. Laisvės Mylėtojas apkalta mus, kad talpinome Lizdeikos straipsnį. Anot jo, butume „labai išmintingai padarę“, kad tokius „manijiskus rašpalaikius“ butume talpinę į gurbą. Antra vertus: „labai neišmintingai“ padarėme ir susilyginome su tais „manijiskais“ „trumpregiais“ gavome „politišką aklumą“, kad net nestengiamo „žiūrėti“

tuos rašpalaikius, kuriuos į patalpinome ir talpiname laikraštyje.

Talpinome Lizdeikos ir „jo pasekėjų“ kaip ir „jo“ patremėjų straipsnius dėlo, kad mūsų laikraštis atviras visokioms nuomonėms išreikšti (išėmus tik stačiai atzagareiviškas). P. L. Mylėtojaus nepertikrinanti „argumentai“ krinta daugiausiai ant mūsų galvos, vienok mėš juos savo laikraštyje talpiname. Dėlo? Dėlo, kad nevienpusiaujame. Ar mėš nežiurime į mūsų bendradarbių raštus? Spręskit patys skaitytojai. Tik primenam tą, kad esant laisvai spaudai, jeigu viens, kits, trečias laikraštis ko netalpys, tai atsiras ketvirtas, kurs tatai patalpys ir visuomenė vis-tiek žinos, ir publicistai negalės praleisti nekritikavę. Beje: kad mūsų publicistai, nesidrovėdami prisipažiti prie partiviškumų, — kurių vis-tiek negali užslėpti — imtų kritikuoti, o ne kolyti, tai būtų kas kita: revoliucijos priešai tad negalėtų pasidžiaugti ir tarp revoliucijos draugų nerastum norinčių „užbėgti kelią“ rinkimui aukų. Bet ką darysi, kad tie publicistai teip „išauklėti“....

Reikale revoliucijų aukų.

Nuo pat pradžios revoliucijos mėš protavom, kad ji (revol.) yra kova suvienytų pajėgų kokios tik randasi Lietuvoje prieš neliamtą carizmą, bet vėliaus, pasirodžius laikraščiuose protestams prieš Rev. Šelpėjų Komitetą ir kad Lietuvoje veikiančios partijos yra gana priešingos viena kitai, kas kiekviena priverčia propauti ką kitą, o ne tai, kas buvo iš pradžių tikėtasi. Norint visas lietuviškas spēkas, suglaustum į viena, tai vis tik mažai prieš nasrus išalkyto krokodiliaus caro, bet tasyk

butų atspirtis jau kitokesnė, negu dabar, kada partijos pačios, arba mes stumdami vienus į prysakį, kitus palikdami užpakalyj skirstom kliasas veikiaučių revoliucijoj (o gal ir ne atsakančiai?) Tas slogina dvasią revoliucionieriaus, o gaivina carą su jo gauja: taigi mūsų sudėtos aukos buvo pamatas protestam, o protestais minta amžini mūsų skriaudėjai. Gaila, jeigu inteligentai negalėjo šituos maištus užbaigti, patykom, o į pabrikuose išbarskytas galvas darbininkų (aukautojų) paduoti ką naudingesnio.

Gaila, pažiūrėjus į praeitį, kada ir kur tautiškas ir darbinikiškas pavadis rudijo dumblyne, o pasiputęs inteligencija bijojosi dasilytėti, kad poniškas rankeles nesutepti: tada tas pavadis visada kliuvo vargšui dr. J. Šliupui, kurį (pavadij) gaisru liepsnojanti reklama nori ištrenkti iš rankų jam. Vienok teip ilgai nebus, viskas turės atsimaityti; bet visi protestoriai tegul pamislina gerai, ar yra tiek aukų sudėta revoliucijai, kiek vienos sanvaitės protestas vertas? Dėlto-gi mes 8-ta, norint maža kuopelė L. S. P. A. 22 spalnio Meadville, Pa. sušaukę tam tikslui susirinkimą, nutarėm sekančiai.

Mes nematom reikalo protestuoti prieš centr. R. Šelpėjų Komitetą padalinime aukų: kas revoliucijoj daugiau ar mažiau veikia, tai revoliucionierius, ir jam pripuola dalelė visumėniškų aukų. Mes skiriam revoliucijai visus tautiškus centus, koki tik yra visumėnės sudėti, o ne sunaudoti; bet kad tame išvengtū tolesnių protestų Centrališkas Komitetas neturi aukas duoti vien tik L. S. D. P., nes aukos sudėtos per visumėnę tarp kurios randasi ir priešai socializmo. Toliaus mes patartume draugam, kad ne atkreipti atydą ant partijiškumo, nes jokia partija dar Lietuvą nenuskriaudė, bet tik caras ir caras. Dėlto-gi

sukruskim visi išvien, ir kada carą pergalėsime, tada galėsime kovoti tarp savęs už partijas, bet ne kraujo praliejimu tik balotais.

Dėlto-gi gaivinkim socializmą draugiškai, o šelpkim, revoliuciją tautiškai, jeigu šelpėjų komitetas padalytų pinigų neatsakančiai, tada kurie tuos reikalus aiškiai mato, lai pataria per laiškus, bet ne protestais, ir tegul išayksta tie protestai iš lietuviškų laikraščių, kurie atrodo, kad ta sąjale vargšų lietuvių ne išsitenkam ant šios planetos; protestuokim prieš Rakfelerius, Bersus ir kitus, ir labiausia prieš Rosijos krakodilių, kuris minta mūsų broliais. Aukaukim tam reikale. Su gerais linkėjimais varde 8 kuopos J. Seštokas.

Revolucijonieriai „tamsūs“ ir revoliucionieriai „apšviesti“.

„Nesusipratimas, nesvarstymas šaltai reikalo, vienam ar antram dalyke, visados atneša blogus apgailėtinus vaisius“ — rašo J. Kazakevyčius 44-ame nr. „Vien. Liet.“ ir padaręs tokią morališką įžengą, toliaus kimba už J. Lizdeikos, kuriam išrodo jo „bepamatinius užsiuolimus“ (ant ko?), nurodo, kad revoliuciją iškelusi jau „Aušra“ (dievulėli!), „Varpas“ ir „Ukininkas“, su „judinančioms lietuvių protą brošurėlėmis“ ir tai jau esą begalo aišku, kad revoliucijos garbė priguli ne vienam Lizdeikai. Ant galo ragina revoliucijinį komitetą (ant nelaimės, ar laimės — jau neesantį ir, pasidėkavojant inteligentams, — išardyta!) „varyti darbą tolyn“ nepaisant užmėtinėjimų.

Pasiziurėkim p. J. K. „šaltiams“ išvadziojimams. Pamatysime, kad ištikro jie yra „šalti“ nes nesimato juose jokios faktiškos gyvybės, ne „pamatinio“ sanprotavimo.

P. J. K. štai kokias Lizdeikos nedorybes surenka: jis labai trumpai mąstas (lyg p. J. K. butų tą matęs); L. sakas, kad revoliuciją varo tik „Darb. Balsas“; L. esąs vienpusis ir saumyls, o jam pritariantieji neturi „pamatų“; Lizdeika neatjaučia vargą, nes jį atjaučia tik „žmonės apšviesti“; Liz. tvirtinas, kad revoliucija esanti surengta per porą dienų; Liz. nežiuri į amerikiečius kaipo „į tvirtus dvaseje vyrus“; guliaus Lizdeika prisiskaitas prie carų ir carukų, nuo kurių vienok išgelbėjimas Lietuvos neprigulys...

Prieš Lizdeikos nuodus p. J. K. pasiulo Amerikos visumėnei štai kokius antidotus: turim tikėti, kad dabartiniam judėjime esą prisidėję visi „apšviestiesni tėvynainiai“ („neapšviesti“ turbūt jau užėmė „apšviestųjų“ vietas... prieš šampano!); turim tikėti, kad demonstracijas daro ir monopolius daužo visai nepazįstantieji Lizdeikos ir nematę akise „D. Balso“; turime tikėti, kad „nelemtą padėjimą mato ir atjaučia, vien žmonės apšviesti“ (tikri žodžiai!); kad retėžius ant rankų ir kojų atjaučia tik „apsišvietę ir pasitobulinę“ (patarčia p. J. K. tą savo išradimą išbandyti ant kokio „tamsuolio“ kaimyno: parodys jam, kad klysta); kad sandarbininkai „Aušros“, „Varpo“, „Ukininko“ ir išleidėjai „judinančių“ brošurėlių, tai ir gi esą revoliucionieriai; reikalauti, kad Lizdeika žiurėtų į mus „su šviesesnėmis akimi“, ne kaipo į „caatlyvus atzagareivius“, bet kaip „į tvirtus dvaseje vyrus“...

Mat kaip sukrautinas yra receptas.

Nežinau, vienok, kaip kan išrodo toks receptas. Man-gi jisai baisiai nepatiko. Aš jame matau nuodus netik Lietuvos Socijaldemokratų Partijai ir Partijai Lietuvių Socijalistų Amerikoje, bet ir Amerikos

lietuvių visumėnei. Tai viena. Antra, p. J. K., nupeikęs Lizdeiką už vienpusiavimus, pats išsirodė dar didesniu vienpusiu: darbus Lietuvos vargdienų pavertė už nieką, atėmė net jiems, kaipo neapšviestiems, gamtiškas gyvunų tiesas — jausti skaudumą retėžių. Brrr! Skelbdamas savotišką dorą, nenuomaniai primelavo ant Lizdeikos daug nebutų dalykų, teip, kad neskaitytės Lizdeiko straipsnio, gali tikėti ir pamislyti apie Lizdeiką, kaipo apie kokį garbės ir pinigų godų, saumylį caruką... Nieko to vienok nėra, kaip „V. L.“ skaitytojai žino patįs. Negerai tai yra iš pusės skelbėjo doros, bet gerai bent kad apsireiškia tosios doros metmenys — įtikėjimas į ypatas ir kovojimas už jas teipgi su ypatomis. Tai vadinas etika „tautietiška“, teip jau kaip ir tautos su tautomis kovoja... Tokios etikos ne pareina iš laisvo ir visapusiškai mislinančio proto; jas gimdo sektantai (—sekėjai pasiskui svetimų nuomonių — tai gražus filiologams žodis!...)

Tegul gi bus man pavelyta, prie p. J. K. vaistų pridėti dar mano nuomonių dozą.

P. J. K. labai klysta maišydamas ramius opozicijinius darbus „Aušros“, bei „Varpo“ su revoliucijiniu judėjimu Lietuvos proletarijato. Tie laikraščiai budino žmonių sąmonę tiktai kaipo tautiečių, o visai nesėjo dvasios revoliucijinės. Jeigu vietomis buvo skelbiama atsiginimas nuo valdzios tarnų šunybės, tai tas dar nereiškia ant valdzios užpuolimo. Reikia p. J. K. žinoti, kad tiktai užpuolimas yra revoliucija, o ne apsigynimas. O užpuolimą vien tik skelbia Lietuvos socijaldemokratai, draug su socijaldemokratais ir revoliucionieriais Rosijos. To pavyzdį gražiai dabar matome Rosijos revoliucijoje. Visutiną streiką apšaukus — o jį apšaukė socijaldemokratai ir

socijal-revoliucionieriai — su sivilienijo su streikieriais visi: ir liberalai (laisvamaniai) ir demokratai ir ramūs seilės lašintojai ant konstitucijinio piragalo. Kada „samoderzavija“ pasijuto sląstuose, reikėjo tik carui vamptelt apie konstituciją ir visokios spalvos „apšviestieji“ iškelė baltą vėluoką su klykavimais „Bože caria chrani“. Bet tikrieji revolucijonieriai (socialistiški elementai) caro prižadams nepatikėjo patol, kol jis tą patvirtįs darbai: reikalavo išginti iš Peterburgo tyroną Trepoją, atšalint iš sostapilės kariauną ir sušaukti tautišką miliciją. Jie pasakė, kad tol nenuleis raudono revolucijos veluko, kol to neišpildys. Ir ką gi? Pirmieji sebrai — laisvamaniai, „demokratai“ ir kitoki „istai“, „atai“ ir „alai“ — nusigando, kad caras ir to neatimtų, ką buvo davęs; jie jau atsigrėžė su kardais prieš „neapšviestus“ darbininkus, verzdami paliauti revoluciją...

Puikūs tai revolucijonieriai!

Jeigu p. J. K. pripažįsta didesnę galybę „judinančioms brošuraitėms“ negu milijonams pašvenčiančių gyvastį revolucijonierių ir velija, kad revolucijinės aukos eitų tik ant brošuraitių, tai aš tik nusilenkiu prieš p. J. K. „apšviestybę“ ir džiaugiuos pats su savo „tamsybe“ ir su tamsybe tų, kurie guldo savo galvas... už laisvę savo ir savo priešų... *Vargomatis.*

Ar S.L.L. čarteris--dr. Šliupo?

(Protestas.)

„Kova“ N.24 rašo: dr. Šliupas reikalauja, kad L.S.P.A. kuopos sugrąžintų jam S.L.L. čarterį....

L.S.P.A. niekadus nuo dr. Šliupo čarterio nereikalavo, nė gavo, dėlto negali jam jokio čarterio „grąžinti“.

L.S.P.A. gavo čarterį nuo

S. L. L. ir tik tai S. L. L. seimui nutarus, arba perleidus per kuopų balsus gali čarterį atsiimti, arba pareikalauti užmokėsčio už jį; dr. Šliupas su tuom jokio „biznio“ neturi. Kad L. S. P. A. nesiduoda dr. Šl. bosauti, kaip jis yra pamėgęs su „savo“ organizacijomis daryti, ir kad net nuo „pavaldinių“ išgirdo papeikimus už intrigas su L. S. D. P., arba dėl pinigų suaukautų revolucijai, dėlto daktaras teip „įpyko“, jog viską daro, kas jo „galėj“ yra; bet ant to ne reikia paisyti, kas yra S. L. L., tai ne dr. Šliupo, o jei yra Sus reikalai, tai Sus. pataikys ir be savo kasiečiaus patvaldiškų reikalavimų reikalus atlikti, pareikalauti arba pavelyti. Kad dr. Šl. turi ypatingus vaidus su L. S. D. P., tai ne vienam žinoma; dėlto jis ir prieš rev. suaukautų pinigų padalinimo stengėsi kiek galėdamas savo „piktumą“ paremti darbu, silpninančiu S. L. D. P., (nutraukdamas kiek galint pinigų); tą jis sutaisė ir per varė, nors gauna nelabai švelnius paliudijimus už tą pasielgimą. Dabar už kas-žin ką piktas ant tuos L. S. P. A. sąnarių ir vėl sėngiasi tam piktumui duoti sauvale: negana ką atsisakė nuo kasieravimo ir iš partijos (kas tik su nauda L. S. P. A. gali išieiti), bet štai ir kitu ginklu pamėgjęs tuos „nepaklusnius“ socialistus pamokėti: atimti čarterį, S. L. L. duotą!... Bet ne, — kas davė, tas gal atimti, ne dr. Šl. išsiėmė, ne už vieno dr. Šl. pinigų ir ne dr. Šliupui čarteris yra išimtas; kam prigul, tas gal pareikalauti, be jokių „meklerių“, kurie visai ant to nė „mandat“ neturi.

Aš kaip sąnarys S. L. L. protestuoju prieš tokį sauvališką dr. Šliupo reikalavimą, ir jei jis to neatšauks, viešai atsisakau iš sąnarystės, nes į tekią organizaciją negaliu priegulėti, kur vienas patriarcha-

liškai, be jokio sąnarių nutarimų, elgiasi; kas į tokį Susivienijimą, dr. Šliupo sauvališkai valdomą, priklauso, beabejonės — tur nesidrovėti vardo tikro „šliuptarnio“, o aš tos garbės netrokštu!...

Fort. Bagočius.

Iš Lietuvosku dirvu Amerikoje

Springfield, Ill. Spalnio 24 d. pas J. Pėstininką buvo baliukas. Besikalbant apie caro „mielaširdystes“ ir mūsų brolius gyvenančius tėvynėj ir kovojančius prieš valdžią ir visus skriaudikus, M. Stasaitis paaikšino, kad mes besilinksmidami sumestume po kelis centus revolucijonierių naujai. Aš teipgi tam pritariau. Bet tuo tarpu išgirdom: „šalin vagis iš tarpo mūsų, šalin!“... Aš ant to atsakiau: „Sesers ir broliai, mes ne vagys; nevaigiam nuo jų ir neatimam, tik liuosnoriai broliai šelpia revolucijonierius“. Tada suaukavom \$2,31, o aš nusiunčiau tam tikram komitetui ant rankų d-ro Šliupo.

S. Katkevychius.

Forest City, Pa. „Žvaigždės“ N.42 ponas Krisius Br. aprašydams 8 spalį atsibuvusį pašventinimą čionykštės bažnyčios, kas-žin kam užsimena pirmiausiai apie Plymoutho jaunimą, ką anais metais čia atsilankė; jis jį vadina „skaisčiu...“ Taigi ir aš sutinku su p. Kr. Br. ir pritariu, kad anais metais labai gražus, smagus Plymoutho jaunimas atsilankė su prakalboms ir tautiškoms dainoms. Toliau jis išgiria Forest City ir Scrantono lietuvių kapelijas, kurios esą „rėžė teip linksmus maišus, kad net žiogai šokinėjo“... Čia p. K. Br. tik pasityčioja begirdamas: tokia kapelija, kad tik tai žiogams gali parėsti maršus... Toliau sako: „giedojo Carbondale'o airių bažnyčios

choras“, tik nepridėjo, kad tik iš vienos airišės susidedantis.

Įstabus žmogus tasai p. Krisius: pagyręs visus, jis išgiria artistą lietuvį, kurs viduje labai artistišškai išteplojęs bažnyčią. Juk tai griekas išgirti laisvamanį, kas ką šventuosius teploja, — nė nejausi, kaip šliuptarnio vardą įgysi. Liaukis, ponas Krisiau Br. teip rašinėti... *Tai-gi.*

Pertto Amboy, N. J. Šis miestelis guli prie užtakos Atlantiko, iš didesnės dalies apgyventas ateivių: slovakų, lenkų, rusinų, magerų, žydų ir tt. Lietuvių čion teipgi yra pusėtinai burys, per šimtą vedusių šeimynų, ir du kartu tiek pavienių. Tik nelaimė, kad čionykščiai mūsų broliai yra veik visi tautiškai numirę. Atsidavę su kunu ir dvasia lenkams. Jauni vaikinai, pribuvę iš Lietuvos tuojaus išsineria iš lietuviško kailio, o apsisivilka lenkišku; pavirsta į „ponus“, lenkiškai mislija, lenkiškai kalba, lenkiškai sapnuoja ir tt. Protingesni lenkai iš tokios lietuvių paikystės juokiasi, ir vadina musiškius cigonais. Mat cinonai, į kurią šalį nuveina, tai tos šalies priima kalbą ir papročius. Suprantantesnių lietuvių kuris galėtų atvesti musiškius į supratimą čia nebėra. Beje, čia gyvena per keliolika mėnesių lietuvis kunigas, Alaburda, but išsikeldamas iš čia nė mažiausio grudelio lietuvištos ir meilės tėvynės nepaliko. Matyt, kad kun. Alaburdai lietuviai nė jų tautiški reikalai nerupėjo; rupėjo vien jų mirtis ir kišeniai. *Keleivis.*

Elizabeth, N. J. Mūsų mieste lietuviai ramiai miega. Čia nė aukų sušelpimui mūsų kovotojų už švenčiausias žmogaus tiesas Lietuvoje, nė kitų tautiškų darbų čia Amerikoje. Pas mus viską užima

girtybė, lošimas iš kazyrų ir kiti zeminanti lietuvių vardą darbai. Ir nėra dyvo: kadan gi kiekviena apsireiškus švie sesnė mislis ir pakeliantis žmogaus protą darbas sutinka tuo jaus priešus kurie viską apdrabsto purvais. Kaip mes esame trukdomi nuo apsišvietimo lai buna liudiniku sekantis atsitikimas. Pereituose metuose per miesto urėdininkų rinkimus, lietuvių valstiečių klubas — Lithuanian citizens Club — išreikalavo nuo politikierių penkias dešimtis dolerių įsteigimui lietuviško knygyno. Reikalas šis traukėsi per tulą laiką, bet galų galan tapo nutarta įkurti knygyną. 26 d. rugsėjo per susirinkimą tapo išrinktas komitetas iš šešių gyrų, parupinimui knygų. Komitetas nupirko knygų už keliolika dolerių, prietam tulti tautiečiai teikėsi padovanoti keliolika egz. locnų knygų, vienas lietuvis vertelga suteikė svetainę, ir jau viskas pasirodė tvarkoje: knygynas turėjo buti atidarytas. Mes šaunam paukštį, o velnias kulką gaudo, — sako lietuviška patarlė. Knygynas turi buti peržiūrėtas ir patvirtintas per dvisišką valdžią, — pasakė klubo prezidentas, — „kitaip atidarytas buti negali. Tai labai gerai, kad įtikti visiems lietuviams komitetas ir rinko knygas vien apysakas ir moksliskas nekal tos įtalpos. Bet štai antra nelaimė. 8 d. spalio kun. B. Žindzius išniekino knygyną ir jo užmanytojus, komiteto sąnarius apšaukė bedieviais, ir po mirtinu grieku uždraudė lietuviams skaityti knygas... Jei aklas aklą ves, tai abudu įkris į duobę ir prazus be pėd sakio. Labai įstabu, kad lietuvių valstiečių klube susidedančiame virš iš aštuoniasdešimties sąnarių, neatsiranda nė vieno su šviesesnėms pažiūroms. Reikia teipgi stebėtis, kad mūsų mokintojas-ganytojas, pats suprasdamas vertę

mokslo, o savo broliam norintiem pasimokinti to viso pavydi. Kodėl mūsų mokintojas nebara girtuolių, peštukų, kazirninkų, suvadziotojų svetimų moterių? Ar gi šie darbai akise mūsų mokintojaus stovi augščiau už skaitymą knygų? Laikas mums, broliai, susiprasti patiems ir pradėti suprasti ir atskirti, kas yra gero, o kas blogo. Nuo šiokių ir panašių mokintojų mes nieko gero sau nesulauksime.

S. . . .

Pittston, Pa. Nedėlioje 29 d. spalio Simano Daukanto Draugystė parengė prakalbas su dainoms ir deklamacijoms, paminėjimui to mūsų rašytojaus vieno iš pirmųjų.

Susirinkimą atidarė M. Toluba. Kalbėtojų buvo šeši: F. Živatkauckas, Dubickas, Valentinavyčius ir Paseckas iš Scrantono; J. Baltrušaitis ir drė J. Želvienė iš Plymoutho.

Živatkauckas ir Valentina vyčius kalbėjo daugiau apie S. Daukanto gyvenimą, kuris buvo labai vargingai ir pašvėstas Lietuvos naudai, apšvietimui. Dubickas nurodė vargus baisią nelygybę ir išnaudojimą darbininkų. Baltrušaitis kalbėjo apie tikrą demokratizmą (žmonių valdžią), kuris prasi dėjęs lygiai nuo tų metų, kad S. Daukantas gimęs, t. y. nuo Didziosios prancuzų revoliucijos, 112 metų atgal. Nurodė, kad nereikia garbinti kokių nors „gyvų balvonų“, nes toki visados pavergia savo garbintojus, ir rodijo visados per rinkimus paduot balsą už socialistų partijos kandidatus. Želvienė nurodė kaip moters kovoja už savo žmogiškas tiesas, ragino moteris šviestis, išvyti iš namų gėrymus ir neužmiršti vyrams priminti, kad jie per rinkimus atiduotų balsą už socialistų parūją, nėra socializmas žada tikrą laisvę ir lygybę tiesų kaip vyrų, teip ir moterų. Ant galo Paseckas

labai juokingai, bet teisingai nurodė, kad Pittstone atsitikęs „tikras stebuklas“: du metu atgal į susirinkusius toj pačioj salėj buvo mėtomi šakaliai, o dabar pilna salė vyrų ir moterų ramiai sau sėdi ir gražiai užsilaiko. Didelis žingsnis pirmyn!

Deklamacijas kalbėjo 6 jaunytės lietuaitės. Katrė Valaičiūtė kalbėjo eiles: „Atėjo vakars užsakytas“, „Paliovė griaut ir baubt kanuolės“, „Laiminga saulutė“ ir „Žmonelės trusia, prakaituoja“; Pranė Matusėvyčiūtė deklamavo: „Kada Jagėla pasigriebęs sotą“; Pranė Laukaičiūtė — „Ant kalno Romajos“; Adelė Toliubiūtė — „Yra šalis, kur upės teka“, „Gaila tų dienų jaunų“; Ona Miliauckiūtė — „Kaip tėvynė mūsų kenčia“, „Ponams pritinka ir didžiutis“ ir „Kad pažinti miestą blogą“; Pranė Jasaičiūtė deklamavo: „Meilė Tėvynės“ ir „Mūsų girios“.

Nauja „Aušros Dainininkų Draugystė“ iš Plymoutho, po vadovyste S. Rakaucko, dainavo šias dainas: „Švenčių giesmė“, „Serenada“, „Ar einų, ar stoviu“, „Kada srauni upė teka“, „Žalioj vėsioj raguvoj“ ir „Lai gyvuoj sveiks“.

Kalbos, deklamacijos ir dainos publikai labai patiko. Kelias deklamatorkas iššaukė delnų plojimu antrą kartą deklamuot, teippat ir dainininkai ar dvi dainas turėjo atkartot. Kaikuriems beklasant deklamacijų jausmingų dainų net ašaros ritosi per veidus. Vienas senelis paskui skundėsi: „Dieve, kad tai mano dukters butų teip mokėjusios!“

Pirmsėdžiui užmanius kiek paaukauti revoliucijos reikalams, Čekaitienė ir A. Valaičiūtė perėjo per salę ir surinko \$11,58. Tuos pinigus paskiau per tam tikrą mūsų draugystės susirinkimą nutarėm nusiųsti tikrąją revoliucijonierių partijai Lietuvoje, t. y. socialdemokratams, ir pridavėm

„Vienybės“ redakcijai, kad nusiųstų tai partijai. (Priėmė \$11,58. Red.)

J. P. Čepulis.

Wilkes-Barre, Pa. Lietuvių čia yra į 2,000. Į parapiją priguli tiktai 1200. Kur tie 800 žmonių — sunku pasakyti. Lietuviškų, laikraščių skaitytojų visai mažas burelis. Bedieviais negali juos vadīt teip, kaip kunigas Kaupas apšaukė vilksbariečius 29 spalio per pamokslą. Sako, bukit kytri kaip žalčiai ir nesiduokit apgaut; čia yra bedievių, kurie vaikščioja ir renka aukas ant ko ir pasakoja, kad nėra Dievo, nereik kunigų, bažnyčių, vyskupų ir popiežiaus. O jie perka lotus už \$12,000, stato stubas už 4 ar 5 tukstandius dolerių, vis, girdi, už jų pinigų. Esą, turbūt nėra kitos tokios tautos kaip lietuviai. Scrantone, esą, vakar (28 spalio) buvo „Mitchel Day“, tai aš vaikščiojau po ulyčias ir nemačiau jokią tautą teip negražiai pasielgiant, kaip lietuvius. Toliaus liepė „pasiprovīt, apsišviesti“. Tas butų gerai, tik pats kunigas turėtų šviesiau mokīt.

Darbininkas.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“.

Kasos stovis.

Per spalio mėnesį pribuvimas:

Pagal „V-bės“ N40 likosi	\$765,95
New York Brooklyn, kuopos	1,20
Pasaic, N. J. kuopos	6,60
Shenandoah, Pa. kuopos	2,40
E. Hartford, Conn. kuopos	2,40
Bridgeport, Conn. K. Celkis	85

Pribuvimo \$779,40

Iš m o k ė j i m a i :

M. Paltanavyčiui už spaudą tikiētų dėlei cigarų ir laikrodėlio	\$3,00
100 egz. laišku išsiunčiant tikiēt.	1,25
Stampos	2,50
Tikiētų sunumeravojimas	50
Kasierystės krasos lėšos	88

Išdavimo \$763

Liekasi kasoje \$771,77

Izdin. T.M.D. J. Naujokas.

Kaip žinote žomarkas cigary su laikrodėliu turi atsibuti ant paženklinto laiko 3 dieną gruodžio, bet iki šiolei tik tamista A. Ilgunas sugražytus tikietus su \$2,00 prisiuntė, už tai primenu viengėnčiam kuriems tikietai buvo išsiųsti, kad su pinigais ir tikietus sugražytumėt prieš paminėtą laiką, kitaip darant parduotojas tikietų padarys skriaudą pirkejams.

Kiek kas pardavė ir abelna atskaita bus paduota per organą.
J. Naujokas.

Ką aš sumislįjau.

Kad aš vieną vakarą sau vienas sėdžiu savo kambaryje ir mislinu, kad aš teip sunkiai dirbu, kad net kaulus gelia ir dirbu jau keletas metų nuo mažų dienų ir kaip buvau biednas pradėdamas dirbti, teip ir dabar nieko neturiu, kaip tik tai vargus ir prispaudimą. Mislinu ir svajoju kaip tai galima būtų pagerinti būvį ir koku būdu išsiliuosiuoti iš vergijos. Ot atėjo man mislis, kad yra budas išsiliuosavimo iš vergijos ir prispaudimo. Ir tai labai geras: pirmiausia reikia tik apsišviesti, pastoti socialistu ir platinti socializmo idėjas tarpe savo brolių darbininkų. Kada jau socializmas įleis šaknis ir išbujos, tai nebus sunku atsiekti tą pageidautą jieskinį, dėlei kurio tiek daug krito nelaimingų aukų. Šiandien socializmas yra tikriausias ginklas, su kuriuo mes galime sutriuškinti mūsų neprietelių galybę. Jau tik paminėjus tą ginklą sudreba jų sostai, paremti nuvargintos draugijos kunais. O kada mes nuostosime juos rėmę, tada jie sugrius, ir drauge nevidonų galybė sugrius. Išnyks karės išnyks nereikalingas kraujo praliejimas ir skriaudos; įvyks meilė, lygybė, brolystė. Dirbime visi dėl vieno ir vienas dėl visų, tada bus dangus ant žemės.
Jonas Kancierius.

Isz moteru judejimo ir gyvenimo.

(Kronika.)

Peterburge, Maskolijoje, geguzės mėnesį š. m. susitvėrė „Motery darbininkų sandora“. Sandoros tikslas—organizacija (susiviehyjimas) ir bendras apsigynimas motery darbininkų ant pamatų vienyjimosi su vyrų darbininkų organizacijoms. Sandorą ketinama paplatyti po visą Maskoliją; tam tikslui tapo užmegsti susinešimai ir išsiųstos delegatės ir delegatai į provinciją: į Moskvą, Harkovą, Kijavą, Odesą ir kitus miestus. (Sandoros reprezentantė—V.V. Arhangelška, sekretorė—A. M. Kozlova, pirmsėdės draugė darbininko žmona E. E. Ivanova).

„Moters Anglijoje. Įdomi statistika Anglijos motery dirbančių įvairiose profesijose: 212 gydytojų, 140 dantisčių ir 2 veterinerės. Egzekutoriaus vietą prie teismų (sudų) užima 387 moters, 210 darbuojasi literaturoje, 3699 maliorystėje; prie tam yra 2280 modelių; 171,000 mokičių; 78,000 apėlgavotojos lgonių; 55,784 valdininkės; 384 pirklybos agentės; 58 bizos agentės; 265 geležinkelio sargaitės. Prie sunkių darbų užima: 8 moters furmonauja prie omnibusų, o 660 paprastos vaziotijos; 219 graborių (laidotojų); 54 kaminsluostės; 4 katilės (ką katilus dirba); 6 užsiima ginklų išdirbimu; 316 kalviauja; 13 skerdikų. Ši statistika neapima fabrikų darbininkų, kurių yra tukstančiai. Anglijoje vyrai, ypač augštesnėse profesijose, labai šnairiai žiuri į motery darbumą, per ką jos duk atimančios jiems darbą. Blogumas, rodos, tik tame, kad moters tankiai neišmintingai eina dirbti už mažesnį negu vyrai užmokestį.

Rugp. 16 d. „Savitarpinė Rusijos Motery Labdaringa Draugija“ padavė į ministerių

tarybą sekančią peticiją:

1) Leisti visuomenės įstai-goms ir pašalinėms ypatoms steigti kaip žemesnes teip ir augštesnes mokyklas abiem lytim, sulig vienodos abiem lytims programos.

2) Naujai įkurtose vyriausybės lėšomis žemesnėse ir augštesnėse mokyklose mokinti drauge abiejų lyčių ypatas.

3) Leisti moterims pastoti į visas augštesnes ir speciališkas technikos mokyklas, kurios atvertos dabar tik vyrams.

4) Įvesti dabartinėse visose vyrų ir motery mokyklose mokinimą abiejų lyčių.

5) Peržiūrėti visų dabar esančių žmonių švietimo ministerio žinioje motery mokyklų programos ir sulyginti jas su atskančių vyrų mokyklų programomis.

Smulkmenos.

MAKSIM GORKIJ
APIE REVOLIUCIJĄ.

Garsus rašėjas Maksim Gorkij atvirai stoja prieš Maskolijos valdžią.

13 d. spalnio Maskvoje Maksim Gorkij kalbėdamas revoliucionierių partijos vardu išreiškė savo gailėstį dėl kunigaikščio Trubeckoj'aus mirties ir pasakė, kad Maskolijos išgelbėjimas guli rankose tokių žmonių, kaip velionis (Trubeckoj buvo garsus radikalas). Baigdams kalbą Gorkij pasakė:

„Revoliucija greitai išsiveiš kaipo vulkano lava ir užlies šalį tada, kada mažiausiai ji bus laukiama. Revoliucijinis judėjimas Maskvoje gali ant valandos aptykti, bet vėla su dviguba spēka jis atsikartos už mėnesio, už dviejų“.

Bet nepraėjus nė mėnesiui, pabaigoje spalnio tikrai užliepsnojo revoliucija po visą Maskoliją, ir caras, prispirtas prie sienos, turėjo „duoti“ konstituciją—išsizadėt vienvaldy-

bės... Bet... anot finų — „per-vėlu“. O caras prie tam dar neišsizada savo titulo „iš Dievo mylistos cėsoriaus“ ir „pamatinių įstatymų“, t. y. — vienvaldybės. Revoliucija eina da smarkiau iki neišdegis caro lizdą.

IŠPANIJOS „DIEVO PATEPTINIS“.

Jaunytis šitas katalikiškasis karalius, Alfonsas, atsižymi drąsiu savo budu. Pasakoja, kad, paveizdan, kada jam nubosta dvaro gyvenimas, o tas tankiai atsitinką, tai jis naktyje išlenda iš savo rumo ir eina jieskotis pramogos visokiose vietose, tankiai atsiduria ten, kur peilis ir revolveriai neretai eina į „darbą“. Vieną dieną anksti rytą sugrįžo jis į rumą, pusgirtis ir... su užmušta akia; o tą mėlynę jis gavęs puldamas bešokant kokiam ten kurpių baliuje.

POLITIŠKOS KATALIKU ORGANIZACIJOS ITALIJOJE.

Dienraštis „L'Osservatore Romano“, valdiškasis Vatikano organas, spauzdina projektą sutverti Italijos katalikų partiją, kuri turėsianti veikliai dalyvauti politiškam ir ekonomiškam šalies gyvenime. Busiā įsteigti trys direktorijatai, kuriems bus uttikrinta savvyvalda, bet turės jie priklausyti galutinai Vatikano kontrolei ir nuosprendžiui.

Pirmoji grupa suformuota iš liaudinių gaivalų, busianti išimtinai plėtojimu morališko, civiliško ir religiško išauklėjimo tarp valakų katalikų.

Antroji grupa užsiims aiškiniu ir diskusijomis ant sociališkos bei ekonomiškos dirvos, smarkiai prisilaikant prie buvusiojo katalikų kongreso programo.

Trečioji grupa susidės iš politiškų rinkikų draugijų ir ji apdirbinės politišką programą katalikų atstovams ir valdininkams, pavyzdin administracijoje, miestų valdytošė ir parlamente.

Tokiu budu tiesa „Non expe- dit“ nuėjo južmirštis archyvą. Popiežius, dėl savo valdžios reikalų, viena iš kelių padėkų savo ir savo pirmtakų „neklaidingumo“ faktiškai išmetė laukan, o į to vietą statys tikrą politiška-kapitalistišką pamatą, ant kurio ilgainiui taps pastatytas paminklas sando ros šventojo tėvo su „eretikiška“ „bedieviška“ Italijos valdžia.

Tai gadynės dėmė, kad vi- sos valdžios ir buržuazija, ar tai katalikiška, pratestoniška, ar laisvamaniška—eina išvien prieš galingai augantį savo priešą—socializmą.

Isz visur.

20 d. spalnio Peterburge susirinkę visų valstybų ban- kieriai išvien su atstovais ban- kų: Lyonnaise, Banque de Pa- ris, Haffingero iš Paryžiaus, Mendelsohno iš Berlyno ir Bo- ringo iš Londono — darė rodą su finansų ministriu Kokov- cevu apie didumą naujos pa- skolės Maskolijai. Ta paskolė sieks \$200,000,000. Amerikos J. P. Morgan & Co. bankos atstovai teip-pat pribuvo. Bet turbūt nė bankieriai neišgelbės caro valdžios....

Šalia Varšavos priemiesčio Wola, valsčiuje Czyste stovėjo didelis, akmeninis, bizantiško stiliaus paminklas, maskolių valdžios pastatytas atminčiai kritusių per Krakosmetį (1831 m.) maskoliškų kareivių. Da- bar tas paminklas sutrupėjo į smulkius šmotelius nuo revo- liucijonierių dinamito. Tą pa- minklą nuolatai saugodavo viens arba du veteranai, kad kas neįgremžtų ar neparašytų ką negražiai. Nuo dinamito vienok neišsaugojo.

Paryžiuje pasimirė garsi pran- cuzų patritotė Jarrethout, pra- mįta „motina“, kuri kaip ka- reivis dalyvavo karėje su pru-

sais (1870 m.), turėdama tuo- met 54 metus. Už tai gavo ji daug orderių ir medalių, bet benešiodavo jų.

Pereitais metais Vokietijoje 11,000 ypatų, abiejų lyčių pa- čios save nusizudė. Tame skait- liuje yra 1,427 vaikų žemiau 14 metų.

Amerikoje žydų yra 1,574, 022; Azijoje 342,410; Afrikoje 382,432; Australijoje 17,402; Europoje 8,786,122.

Neskaitant policijos minis- terijos Maskolijoje ketina įteig- ti dar ypatingą prekybos ir pramonės ministeriją. Abu ši- tuodu skyrių ketina išimti iš finansų ministerijos žinios ir sujungti su vyriausiąja marių prekybos ir uostų valdyba į vieną ministeriją, kuri vadysis —prekybos ir pramonės minis- terija.

Iš tarpo sukilusių ant Juo- dujų marių jurinių kareivių, kariškas teismas 16 d. rugsėjo nusprendė sušaudyti du juri- ninku Dainą (Dainis?) ir Ka- šubą (gal tai lietuviai?).

Lvove, Galicijoje, pastatė pa- minklą Bartoš'o Glovackio kaimiečio-mužiko, kurs per „Kosčiuškos (lenkų)sukilimą“ labai atsizymėjo ties Raclavic'ais. Paminklą įtaisė Lvovo miesto gyventojai, o išdrožė jį iš akmens artistas Markovskis. Miesto parką, kuriame pastatė paminklą, praminė „Glovackio parku“.

Hamburg-American kom- panija išbudavojo didžiausią visoje pasaulyje laivą, vardu „Amerika“. Laivas sveria 41, 000 tonų arba 82 milijonus va- rų! Ilgio turi 690 pėdų, pločio 74, o augščio 53 pėdas. Į tą laivą lengvai sutelpa 4,000 žmonių.

Atsakymai.

Vistgaidžiui. Koresponden- cijos patilps. Malonėkite api- piešti ką patėmijote savo kraš- te, ypač kokia žmonių nuomo- nė apie pergyvenamuosius ap- sireiškimus. Gaila, kad jums negalime nieko patarti sulyg Jūsų klausimu.

J. Baniuliui. Apysaką; „Žmogus“ — gavome. Tinka.

Susirinkimai.

New Yorko ir Brooklyno 4- tos kuopos T. M. D. susirinki- mas bus nedėlio, 12 lapkričio, 5 val. po pietų, svetainėje 73 Grand str. Brooklyne Bus ap- svarstomi svarbūs reikalai, ant kurio draugai ir draugės esate širdingai užkviėiami pributi ir atsivesti naujų prisirašyti.

Sekr. A. Lesniauskas.

Pittsburg, Pa. T.M.D. susi- rinkimas bus 12 d. lapkričio, 7 val vakare, svetainėj Lietu- viškam klube, po num. 142 Ohio str, Pittsburg, Pa. Mel- dziam visus draugus ateiti ir užsimokėti doklę, teipgi ir no- rinčius prisirašyti.

Komitetas.

Koncertas ir Balius!

„Aušros Dainininkų Draugysis“, po vadovyste St. Rakaucko. Bus keliamas Seredoje, 22 d. Lapkričio (November) 1905m., 7 val. vakare. Salėje Fr. Zdanavyčiaus Plymouth, Pa. Muzika grajis įvairiausių šo- kius. Užkviėdame visus lietuvius ir lietuvaites, kaip vietinius teip ir iš visos apielinkės nepraleisti šio iškilmingo vakaro, o busit užganė- dinti. Jeiga vyrams 25ct.

Moterims ir vaikams 10ct.

Komitetas.

Dėl labo kasdieninių dir- bančių žmonių New York Brooklyn ir iš toliaus.

Pagal nuolatinį prisiminimą per ligonius, kurie gydos ir drauge kasdieninį darbą atlie- ka dirbtuvėse, kad nesugaišiot darbą, idant dėlto skyriaus į- vesti tam tikrą laiką gydymosi valandas, tad pagal prašimą Dr. E. C. Collins Institutas, kad išpildyt prašymą ir pilnai vi- sus užganėdinti, idant butų lengva ir prieinama, iš-igydy- mo visokių ligų, kurios atsi- randa ant žmogau nelaimės, už tai viš paminėtas Institutas ant savo pirmo Lapkričio (No- vember) mėnesinio daktarų susirinkimo nutarė šep: pas- kirdami valandas nuo pirmos dienos Lapkričio ant toliaus visada prims ligonius, ne tik kas diena nuo 10 iš ryto iki 5 valandai po piet, o nedėlioms nuo 10 iš ryto iki 1 valandai po piet, bet utarninkais, sere- domis, ketvergais ir pėtnyčio- mis net vakarais bus priimami ligoniai tokie apie kuriuos vir- šui buvo pasakyta tai yra nuo 7 iki 8 valandos vakare ir su- teiktas išgydymui reikalingas visas patarnavimas ko geriau- se. Tai yra zinia, bet neap- garsinimas, už tai nepamirški- te, nes daugiau neatsikartos. Tėmykite valandas ir adresą, kaip viskas čia yra parašyta: Dr. E. C. Collins Med. Inst. 140 W. 34-th str. Tarp Broadway ir 7 Ave. New York, City.

Kodel neperka tabako.

Juozas nuo Jono vis prašė tabako;
Jonui tas prašymis įgriso, dakako:
—, Visad rukyti, rukai nei iš rago—
Ima Jons šiteip nekantriai pasako—
Pirkti tat niekad-gi—juodyman nago!
Pjauk nors!—Dalelę mažiausiąją pako—
Niekad nepirksi tu, niekad! Ir da ko
Pinties tokiems, kam, šimts plynių, ant tako?!”
—, Neperku todėl mat—Juozas atsako—
Sens nes jau rukius mest metas sukako,
Tai nė trupučio, nė maž, o nė šlako
Niekad, nepirkti prisiekęs tabako”.

Jonas Viekoška.

Laiszkas isz Lietuvos in Szkotija.

Garbus Drauge Lietuvi!

Neidyvyk brangus drauge, jogei ilgai tamistai laiško nerašiau. Sunku viską aprašyti kokias nelaimes perleidauj su praskit patį, ba negaliu viską rašyt, kad kartais laiškas mano nepakliutų tiem caro šunim, kur laksto nei pasiutę ir žiuri į vargšą, kad gautų įkšt.

O dabar, brangus drauge, atsiliepiu į tavę melzdama: ta mistos mylistos, ar ir vel ne galėtų prisiųst tų skaitymėlių, kur bja ašaros beskaitant... kur nurodo, kaip tie visi min kštpilviai naudojasi iš mūsų puslėtų rankų. Tuos laiškus, ką man buvot leidę, — o aš nebuvau namie, — tai visi susiejo ant pačto, kad net pačto višči nlokui buvo dyvas, kad nuo vieno tiek daug laiškų. Bet kaip tamista mokina, teip ir sakiau viršininkei, tai ir pasisekė šuns broliui akis apmūlyt, ir viskas gerai pasisekė.

Darbin. Balsą ir knygutes: „Kas iš ko gyvena“, „Kunigo J. Gapono laišakai“, ir kitus skaitymus pats perskaitęs tuoj greit pasiunčiau į kariumenę savo draugui, kuris sėja taseklą iš visos galės. Atrašė — sako sekasi, kad tik butų daugiau tokių raštų, sako — jau atsirado į du šimtu vienodos nuomonės kareivių ir vionijasi, ir vis prašo daugiau, o aš jau neturiu.

Delto vel atsiliepiu, prašydama, idant prisiųstut daugiau, ir tokių — jau aštrių, prieš valdžią ir visus mūsų pripaudėjus... Tik į vieną konvertą daug nodėkit ir adresą rašykit įvairiais karktoriais.

Vasarą ir pas mumis bažnyčioje mėtė tų skaitymėlių. O dabar jau nematyt, nežinia kur dingo tie cecilikai (suprask — apjuokia tamsuolių kalba), nežinia, kur tie narsūs vyrai; jau pas mus nieko negirdėti, ir jau tarp mūsų žmonelių net neramumas kyla, sako: kol ja

ponas skerdė mūsų brolius tai ir socialistų buvo, o dabar jau ir jie neatsilanko ir visai už miršo mus, vergučius... Kalbėjo tie vyrai, kad reikia vienyti ir kilt su ginklais. Ak tu, žmogeli, kur juos gali gauti, kad duonos kitam ner už ką nusipirkt! Ot, aš turiu kardą ir revolverį pas mūsų viršininką: — pamatę sąjudimus kylant, viršininką nuginkluosiu (užmušiu), o pats save apsiginkluosiu... Tai su manimi ne bėda, aš turiu, ale kur kitiem gaut? Ot, kad jūs, Skotijos ir Amerikos lietuviai nupirktumėt ginklų ir mums atsiųstut — iš — kart sakytumė, kad garbės verti už tai. O su kuo laisvė ką padarysi, arba plytom ir akmenais. Bet kaip jūs man rašėt, kad nueit į Prusus (Tilžę) ir ten galėsiu gauti pirkt, tai aš ten da nebuvau, kad negaunu paso sieninio, o šiaip eiti da biskį permaža drašos pas mane.

Siųskit, kiek galit, aš apmokėsiu tamistai už auką ir nepamirškite prisiųst Darbininkų Balso, ir kitų, kurių turit. Jaučiu, jog tamistalė neatsakysi mano prašymui.

Likit sveiki.

Jūsų draugas J. B.
V-lius Suvalkų gub.

Mūsų žmones yra reikalingi Unijoj.

Jie turi daug daigtų išlaimėt, o per susiorganizavimą tą gali atsiekti.

Kiek daug mainierių pamislija apie ateitį? Kiek daug jų yra užganėdintais iš šiandieninio padėjimo kasyklėse? Kiek daug jų atsimenta, kokis padėjimas buvo pirm kelių metų?

Zinome, kokias algas uždirbo pirm kelių metų, kaip ilgas valandas darbininkai turėdavo dirbt ir koks jų neprigulmingumas buvo. Zinome, kiek jie uždirba dabar ir kiek jie reikalauja, ir kiek gali tikėtis gaut. Jeigu neprivalytų abejot kad gaus, tai nereiktų mums

šitą rašyt. Tačiau yra abejojimas; yra didis abejojimas. Darbininkai neprisirengę teip, kad neprivalytų abejoti, o tai todėl ir rašom.

Jei jie būtų tokiais išmincingais, kaip reiktų jiems būti tai dabar kiekvienas mainierys kiekviename anglies distrikte Suv. Valstijose būtų sąnariu Suv. Amer. Mainierių. Vienok teip ner:

Štai paduosim prilyginimą. S. Valstijos yra didžiausia, turtingiausia, stipriausia ir labiausiai progresyviška žemė pasaulyje. Susideda ji iš skaitliaus valstijų susivienijusių. Pamislyk apie tą žodį. Susivienijimas tas valstijas teip drutom padarė. Kiekviena valstija tur savo valdžią, apsirenka urėdninkus, susitaiso savo įstatymus ir pildo juos, o tačiau visos valstijos suvienytos išpildo tautiškus įstatymus ir išrenka tautišką prezidentą ir viceprezidentą. pamatas čia beveik tokis — pat, kaip ir Suv. Amerikos Mainierių. Įvairūs distriktai turi savo pačių urėdninkus, o tuom tarpu visi susivieniję išrenka tautišką prezidentą ir balsuoja per savo delegatus, kurie čia reiškia tiek — pat kiek Suv. Valstijų senatoriai ir reprezentantai reiškia žemės valdžioje.

Jei visi distriktai bus susivieniję draugiškam darbui, tai susilauks pasisekimo ir tolynzengimo, kaip susilaukė Suv. Valstijos. Jei vienas distriktas su kitais nesutaria, tai prasideda neramybė, o jei kokiam distrikte nėra mainierių dirbančių už uniją, norinčių uniją ir save pačius pakelti, tai neišeis pasekmingas Susivienijimas.

Mainieriai pribuvo į šitą žemę, idant drauge su kitais naudotis iš šios žemės tolynzengimo, o norėdami naudotis, turi ir jie patys pagelbėti. Mainieriai turi dirbti už pasisekimą savo unijos, jeigu nori, kad jiems patiems sektųsi. Unija

įtengė išlaimėti jiems augštesnes algas, trumpesnes darbo adynas, neprigulmingumą ir teisingą su jais apsiėjimą, o ji ir toliau išlaimės jiems gėrybes jeigu tik mainieriai patys links prie jos, darbuosis už ją ir darys viską, ką geriem sąnariam daryti reikia.

Šitas yra trumpas pamokslas. Tegul jis pasiekia širdis ir mintis visų mainierių. Bus tai ant jų naudos. Jų atsiliepimas turėtų būti glaudimasis prie unijos. Jeigu kas dar nedriguli, teprisirašo tuojaus. Jie turėtų apsimokėti mokesčius patys ir žiurėti, kad ir kiti apsimokėtų, o tada neprivalys abejoti apie išlaimėjimus, kuriuos unija jiems iškovos.

Nauji rasztai.

Lietuviškos ir angliškos kalby žodynas. Sutaisė Antanas Lalis. Išleido „Lietuva“. Chicago, Ill. 1905.

Pirma dalis, lietuviškai — angliška, šito žodyno išėjo seniau (pusl. 382); dabar gi išleista prie daikto ir antra dalis — angliška — lietuviška, daug didesnė už pirmąją, nes užima 835 puslapius. Tas veikalas didelei svarbus ir naudingas lietuviams ypač Amerikiėčiams.

Kaip Sicilijos kaimiečiai kovojo už savo tiesus. Parašė E. H. iš M. Plymouth, Pa. spauda ir kaštai „Vienybės Lietuvinkų“ 1905. Pysl. 24.

Šitą veikalėlis pirmiaus buvo spaudintas Vienybėje, o dabar atspaudtas skyrium knygutėje.

Darbininkų Balsas N. 9 (rugšėjo mėn.) telpa šie straipsniai:

Caro konstitucija. Šayn caro valdžia (atsišaukimas). Praziurės. Šalyn kraugerių valdžia (eilės). Į kovą (eilės). Žinios iš Lietuvos. Iš revoliucijinio padėjimo caro valstybėje. Iš partijos darbų ir tt.

Lietuviu tauta

senoveje ir szilandien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tęsa.)

Jagėla (1350 m.), Skirgėla (1352-1390), Dimitras-Kaributis (+1404 m.), Lengvenis-Simanas, Karigėla (+1390), Vy-gandas (+1392 m.) ir Švytrigėla (1356-1452)

Olgerdas turėjo teip gi daugelį dukterų: 1) *Theodora*, ištekėjusi už Sviatoslavo Titaičio, kunigaikščio Karaievo ir Zvenigorodo, 2) *N. N.*, ištekėjusi už Novosilsko kunigaikščio Ivano Juraičio; 3) *Agrippina*, ištekėjusi 1354 m. už Boriso Konstantinaičio, kunigaikščio Suzdalės; 4) *Kenna* (+1368), pati Pamario kunigaikščio, Kazimiero; 5) *Elena*, ištekėjusi 1371 m. už Vladimiro Andriejaičio, kunigaikščio Borovsko ir Sierpuchovo, mirė 1437 m. Moskvoje; 6) *Marija*, išleista 1379 m. už Vaidylos, Lidos storastos, o paskui už Dovydo Dimitraičio, kunigaikščio Gorodecko; ir 7) *Aleksandra*, 1388 m. ištekėjusi už Mozurijos kunigaikščio Ziemovito, pasimire 1434 m. Pirmutinės 4 dukters tur-but gimė iš pirmutinės Olgerdo pačios, o kitos 3 iš antrosios.

Jagėla (1377-1381).

Merdintis Olgerdas prašė Keistučio pasodinti ant sosto didžiū Lietuvos kunigaikščių—Jagėla. Rods seniausiu iš Gedimino šeimos buvo dabar Keistutis; bet karzygis, pasiduodamas valiai Olgerdo, atidavė Jagėlai Vilnių su viršenybe šalies. Olgerdas nepaskyrė ant sosto vyriausiąjį savo sunų Andrių, Polocko kniazių, bet Jagėlą, vyriausiąjį sunų iš antros moterystės, regimai po įtekme pačios Julijonos, kuri pasirūpino savo numylėtinį pasodinti ant Lietuvos sosto. Keistutis tokiu budu pavedė Jagėlai valdžią žemių Vilniaus Vytebsko, Minsko, Novgorodo ir Mstislov, o pats ganėdinosi Žemaitija, Trakų kunigaikštyste ir Pagirių šalimi.

Kaip jau žinome, meilė tarp Olgerdo ir Keistučio buvo didelė. Nestebėtina todėl, jeigu tėvai savo vienmislumą troško perlieti ant savo mylimų sunų—Jagėlos ir Vytauto. Vytautas augo po globa motinos, karštos tevyneinės Byrūtės. Paaugėjęs medžiojo, mokėsi jodinėti ant arklų ir mankėsi ginklų vartonėje. Jagėla su Vytautu labai gražiai sutiko.

Valdymas Jagėlos prasidėjo nesutikimu su vyresniuoju broliu Andriumi Polockiškiu, kurs nenorėdamas apsileisti jaunesniu Jagėla, dabar Keistučio remiamu, buvo susinešęs su Vidžemio kardiniais, kurie jau 1377 m. sugriovė parubežinę gintuvę Drisą, ir dabar pasitraukė į Pleskavą, kur jis dar kurdikystėje buvo kniaziaves ir kur jį teip gi dabar priėmė už kniazių. Po tam jis pasidavė po globa Moskvos kniaziaus Dimitro Ivanovyčiaus, ir drauge su tojo vadais kariavo prieš Sieveriškę šalį 1379 m. Moskvitėnai tad atėmė nuo Lietuvos tulus miestus, tarp jų Starodubą ir Trubčevską; Dimitras Olgerdaitis, kunigaikštis Briansko, iš Trubčevsko su pačia, vaikais ir bajorais, iškako į Moskvą, kur tapo mieliai priimtas; jis apturėjo Perejaslavlio skrytį. 1380 m. Andrius ir Dimitras Olgerdaičiai su garbe dalyvavo Kulikovo mušyje, kuomet Jagėla buvo talkininku Mamajaus, ir bailiai grįžo iš kelionės

namon, kada išgirdo apie Totorių pralošą¹⁾. Idant nubausti Andrių, Jagėla atėmė nuo jo Polocko skrytį ir tąją pavedė savam broliui Skirgėlai. Bet kada tasai atkako į Polocką, valstiečiai, azuot pasodinti ant sosto, užsodino ant kumelpalikes ir keikdami išvyjo iš miesto. Tad Jagėla nubaudimui maištininkų pasiuntė kariumenę po vada Skirgėlos. Tačiau dar apgulimo laike atėjo žinia apie Keistučio įsiviešpatavimą Vilniuje, ir kariumenė, pametina Skirgėlą, perėjo ant pusės Keistučio.

Nors Jagėla pateko ant Lietuvos sosto tik tai iš dėkos Keistučio, kurs guodojo atmintį Olgerdo, tačiau jaunam valdymierui, kurs nesuprato lietuviškos polytikos ne gi Keistučio pasišventimo dėl jo, dėdė ėmė nusibosti. Neziurint į savo senatvę, Keistutis pasiliko vis toks-pat, kaip seniaus, smurtus ir krutus kareivis už Lietuvos nepriklausumą nuo vokiečių zokono, ir dalyvavo valdyme visos viešpatystės; todėl jis tankiai važinėdavo iš Trakų į Vilniškę sostapylę. Brolevaikis matė, kad dėdei gyvam ėsant, kurį teip labai mylėjo Lietuvių tauta, jam prisieina lošti antraeilinę rollę. Tarp Vilniaus bajorų teip-gi atsirado žmonės, kurie dėl savo naudos stengėsi sukurstyti nekantantumą ir neišsitikėjimą Jagėlos ir nuolatos jam kuždeno į ausį užėmimą Keistučio žemių. Tarpe jų ypatingai žinomas yra Vaidyla, kurs, kilęs iš žemos luomos, susilaukė pakylėjimo dvare Olgerdo, o dabar susigentino su pačiu didžiu kunigaikščiu, apsivesdamas su Jagėlos seserimi Marija (1379 m.). Keistučiui tos sutuoktuvės labai nepatiko, ir jis nesyki guodėsi ant gentystos su žemioniu. Suktas-gi Vaidyla, naudodamasi iš Jagėlos prilankumo, ėmė jį kurstyti prieš dėdę. Teip pat matomai elgėsi ir motina Jagėlos, našlaujanti didi kunigaikštienė Julijona. Iš tokių prietikių tarp dėdės ir brolevaikio neužtruko pasinaudoti kaimynas, nepamašomas Lietuvos nedraugas, vokiečių zokonas.

1) Kada Dimitras Ivanovyčius traukė į pa-Donę prieš Mamajų, kelionėje prisidėjo su savo turtais du Olgerdaičiai, Andrius Polockiškius, kurs tuomet kniaziaivo Pleskavoje, ir Dimitras Branskiškis. Abudu, susipykę su Jagėla, buvo pastoję talkininkais didžiam Moskvos kniaziai. Dimitras Doniškis pradziugo iš pribuvimo dviejų Olgerdaičių, „ypatingai delto, kad jie garsėjo savo kariškais patyrimais, o teip-gi galėjo naudingais buti ištikus karei su jų broliu Jagėla“. Mamajus traukė iš palengvo, nes vis laukė atvykstant Olego Riazaniškio, ir Lietuvos valdymiero Jagėlos, kurs jau stovėjo ant Ufos upės pas Odojevą. Kad kilo klausimas, ar keldntiesi per Doną ar laukti Totorių šitoj pusėj, ypatingai broliai Olgerdiečiai pertikrino, kad reikia persikelti, o ne palikti savo užpakalyje Lietuvą ir Riazaniškis, ir Dimitras Ivanovyčius elgėsi sutikimui su nuomone Olgerdaičių. Kad 8 d. rugsėjo 1380 m. įvyko mušis ant Kulikovo plynių, tai Olgerdaičiai buvo vadais dešiniojo sparno Dimitro armijos, ir kada Rusų didėji veliava tapo per Totorius paimta, o vidury Rusų armijos ėmė bėgti, tai Andrius Olgerdaitis ant tiesiojo sparno apgalėjo Totorius, o dimitras Olgerdaitis, stovėjęs su rezerva užpakalyje didžiojo pulko, pridengė šoną, kada atsitraukė atgal kairysis sparnas, ir tokiu budu Totorių vyriausioji spēka nespėjo sunetvarkinti Rusų didįjį pulką.—Tuomi tarpu Jagėla 8 d. rugsėjo tik tai vienos dienos atstume stovėjo nuo vietos mušio. Kada išgirdo apie pergale Moskviškiio Dimitro Ivanovyčiaus, jis teip greitai atgal paitraukė, lyg kad vejamas butų buvęs; mat jį apgavo Olegas Riazaniškis, duodamas netikras žinias kaslink Dimitro Moskviškiio. „Niekados Lietuva nesimokino nuo Riazaniškių,—sakė Jagėla,—kodėl aš dabar patekau į tokią nesumonę!“ (D. Ilvaskij, Istorija Rossiji, t. II., persk. 3).

Jagėlai netekus viršesnybes ant Rusijos, net metropolitas Rusų persikėlė iš Kijėvos, priklausančios Lietuvai, į Moskvą. Teip tai derškai ir polytiškai pašvinęs buvo Jagėla, kurs tnomi labiaus pavydėti ėmė Keistučiui garbės, smurtumo ir pasisekimo....

